Marija fil-Mużika

minn Ivan Attard,
l-Organista tas-Sanwarju Nazzjonali
tal-Madonna Ta' Pinu

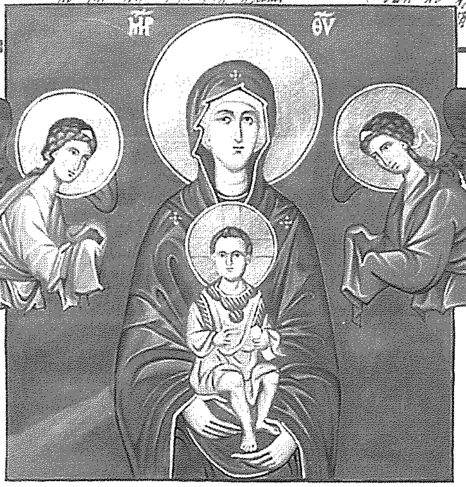

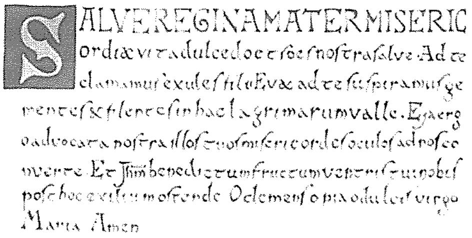

Wara li fl-artiklu preċedenti tajna ħarsa ħafifa lejn numru ta' kompożizzjonijiet mużikali relatati mal-Verġni Marija, illum imiss li nibdew nagħtu informazzjoni dwar innijiet speċifiċi li nsibu fil-Liturġija bil-għan li nitgħallmu napprezzaw is-sbuħija tagħhom. Illum ser nagħti tagħrif dwar **l-innu SALVE REGINA.** Fis-seklu 12, dan l-innu ddaħħal fl-Uffiċċju Divin u minn dak iż-żmien 'l hawn, għadu jintuża fil-Liturġija tal-Knisja Kattolika. Is-*Salve Regina* hija użata bħala konklużjoni tat-talba tar-Rużarju u bħala waħda mill-erba' antifoni Marjani li nsibu fil-Liturġija tas-Sigħat u li permezz tagħhom jingħalaq it-talb tal-jum.

Mill-aspett mużikali, kienu bosta l-kompożituri li kitbu melodiji mill-iktar sbieħ fuq il-lirika ta' dan l-innu popolari f'ġieħ il-Verġni Marija. Forsi l-aktar melodija li hija familjari magħna hija l-melodija sempliċi li ġejja mill-epoka tal-kant Gregorjan miktuba minn Henri Dumont fis-seklu 17. Il-kritiku Dom Pothier stqarr li din il-melodija saret popolari fi żmien qasir u rnexxielha tissupera l-melodija sempliċissima li Herman Contractus jew Pietru ta' Kompostela kienu kitbu għall-ħabta tas-seklu 15. Melodiji tas-*Salve Regina* b'vuċi waħda jinstabu wkoll fix-xogħlijiet mużikali ta' Viadana, Praetorius, Banchieri, Cavalli, Costanzi, Carissimi, Foggia, Legrenzi, Terziani, Mazzocchi Sarti, Tarditi u Vallotti.

Biż-żmien, il-Kant Gregorjan, li kien jitkanta b'vuċi waħda minn Kor maskili, beda jiġi sostitwit b'Kant polifoniku li huwa aktar solenni. Il-polifonija hija tip ta' kant magħmul minn diversi vuċijiet. Il-forma l-aktar segwita hija l-SATB fejn il-Kor, magħmul minn irġiel u nisa, jiġi maqsum f'erba' vuċijiet li huma soprani, kontralti, tenuri u baxxi. Meta l-partijiet mużikali individwali jitkantaw f'daqqa, dawn joħolqu armonija mużikali mill-aqwa. Bil-għan li jiġi mħares it-tagħlim tal-Konċilju Vatikan II li l-kongregazzjoni preżenti għaċ-ċelebrazzjoni tal-Quddiesa għandha tipparteċipa bis-sħiħ fil-kant, illum jeżistu diversi kompożizzjonijiet ta' mużika alternata bejn il-Kor li jkanta bil-vuċijiet u l-miġemgħa li tipparteċipa b'kant

miktub b'vuċi waħda. Fost l-eżempji ta' *Salve Regina* miktuba għal tliet vuċijiet akkumpanjati mill-orgni, wieħed ta' min isemmi l-kompożizzjoni ta' Paul Hofhaimer (1459-1537). Din il-mużika ġiet elaborata aktar fil-fond mill-mużiċisti Hans Kotter u Johannes Schrems li kienu studenti ta' Hofhaimer. Il-kompożituri ċelebri Lasso, Marenzio, Vittoria, Palestrina u Aichinger ħallewlna monumenti insuperabbli ta' *Salve Regina* immużikata.

Giovanni Pierluigi da Palestrina

Giovanni Pierluigi Da Palestrina twieled fit-3 ta' Frar 1525 u miet fit-2 ta' Frar 1594. Huwa kien kompożitur taljan ta' żmien ir-Rinaxximent li baqa' magħruf għan-numru kbir ta' xogħlijiet mużikali bil-vuċijiet li ħallielna. Huwa kiteb 105 Quddisiet (Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus u Agnus Dei), 68 innu tal-offertorju, 300 motett sagru, 72 innu liturġiku, 35 *Magnificat*, 11-il litanija u ħames settijiet ta' lamentazzjonijiet fost oħrajn. Palestrina kiteb ukoll erba' *Salve Regina* maqsumin b'dan il-mod: waħda b'erba' vuċijiet li tinsab fit-tieni ktieb tal-motetti sagri, oħra b'ħames vuċijiet li nsibuha fil-ħames ktieb tal-motetti sagri, oħra b'sitt vuċijiet u oħra bi tmien vuċijiet. Dawn il-manuskritti jinsabu konservati fl-arkivji tal-Oratorju ta' San Filippu Neri fil-Knisja ta' Santa Maria in Vallicella u fil-Cappella Giulia. Is-*Salve Regina* b'ħames vuċijiet hija l-aktar waħda solenni u tilħaq, jekk mhux anke tissupera, il-majestożita` tal-*Missa Papae Marcelli* li skont it-tradizzjoni, kienet ġiet miktuba biex tipperswadi lill-Konċilju ta' Trentu ma jabolixxix il-polifonija fil-mużika sagra.

Marc Antoine Charpentier

Dan il-kompożitur prolifiku u versatili twieled f'Pariġi fl-1643 u miet fis-sena 1704. Ix-xogħlijiet mużikali tiegħu jinkludu oratorji, Quddies, opri u xi biċċiet żgħar li huwa diffiċli biex tikkategorizzahom. Xi xogħlijiet sagri li għandu huma *Extremum Dei judicium, Missa assumpta est Maria, Dixit Dominus, In*

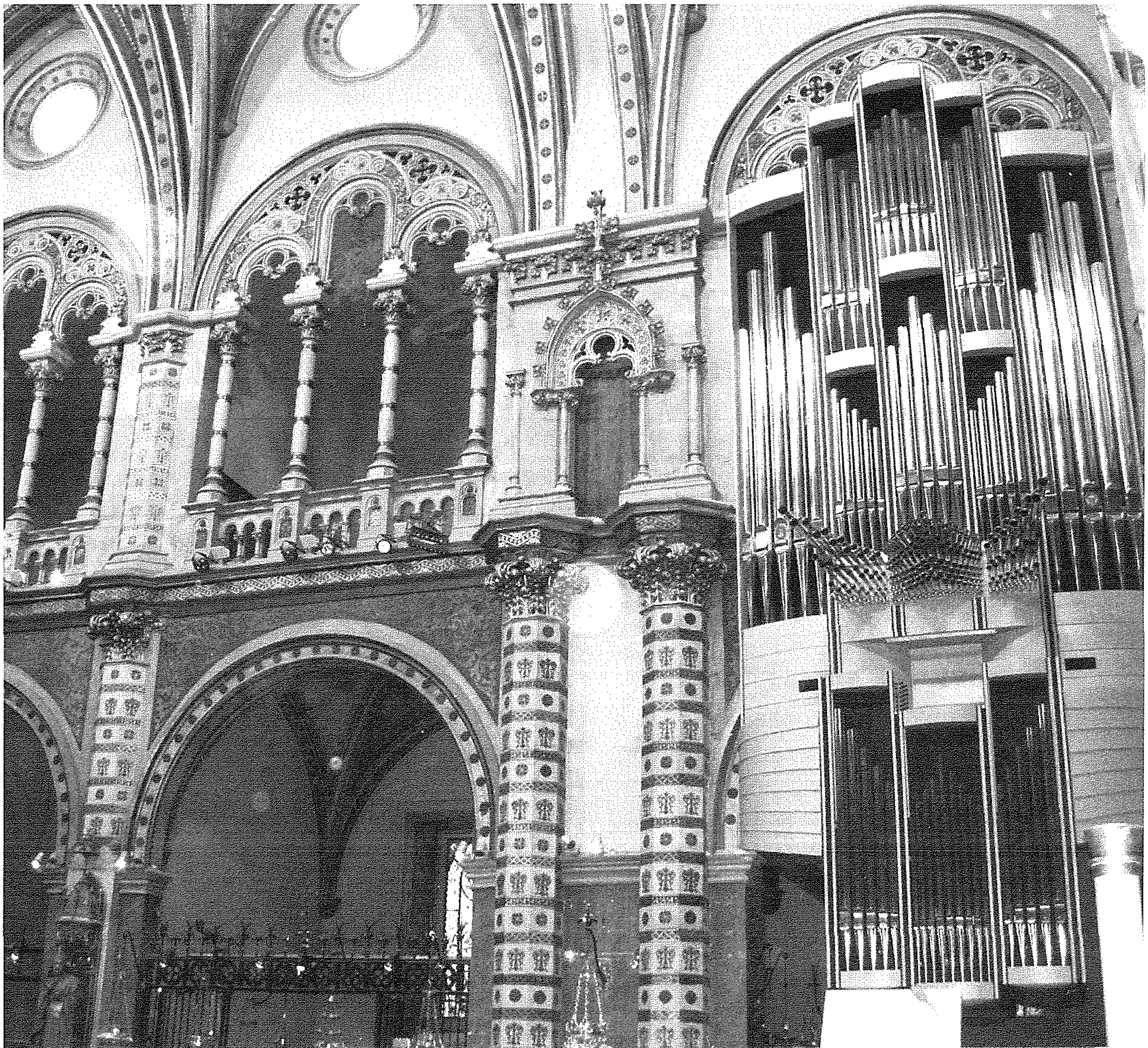

nativitatem Domini canticum, Panis quem ego dabo u oħrajn. Ma tonqosx is-*Salve Regina* miktuba għal tliet vuċijiet akkumpanjati mill-orkestra. Din il-kompożizzjoni għandha melodija penetranti u tal-widna, passaġġi korali mill-aktar sbieħ u intermezzi orkestrali tal-aqwa finezza. Din hija waħda mill-aqwa xogħlijiet ta' Marc Antoine Charpentier.

Giovanni Battista Pergolesi

Pergolesi twieled fl-4 ta' Jannar 1710 u miet fis-17 ta' Marzu 1736. Din is-sena, id-dinja mużikali qed tiċċelebra t-300 sena mit-twelid ta' dan il-kompożitur, vjolinista u organista taljan. Huwa kiteb erba' *Salve Regina*, kull waħda minnhom bil-karatteristiċi partikolari tagħha. Hekk, per eżempju, l-ewwel *Salve* hija verament tislima nobbli u solenni lil Marija, Sultana tal-bnedmin kollha. Il-mod ta' kif inhi miktuba l-melodija teżiġi li min jismagħha juri l-imħabba tiegħu/ha lejn din l-Omm tas-Sema. Fl-aħħar parti tagħha, mal-kelmiet 'o ħanina, o pija', il-melodija hija sublimi ħafna. Maqsuma bejn żewġ vuċijiet akkumpanjati minn kontrapunt fuq il-vjolini, Pergolesi xtaq jagħti sens ta' talba korali, kollettiva u universali li din il-kompożizzjoni tiegħu. Din it-tattika kien diġa' użaha meta kien qed jimmużika l-innu marjan *Stabat Mater* li huwa kkunsidrat bħala l-aqwa biċċa xogħol mużikali li kiteb matul il-karriera qasira tiegħu li ġiet fi tmiemha bil-marda qerrieda tat-tuberkulożi.

Kompożituri oħrajn

Hemm bosta kompożituri oħra li mmużikaw is-*Salve Regina*. Huwa impossibbli li jissemmew kollha imma f'dan l-artiklu ser nagħti elenku tal-kompożizzjonijiet ta' dan l-innu li l-akbar li baqgħu popolari:

Johann Christian Bach (1735 - 1782)	1
Vincenzo Bellini (1801-1835)	1
Antonio Bartali (1605-1669)	21
Luigi Bottazzo (1845-1924)	1
Francesco Catugno (1782-1847)	1
Domenico Cimarosa (1749-1801)	1
Gaetano Donizetti (1797-1848)	1
Franz Joseph Haydn (1732-1809)	2
Leopold Hofmann (1738-1793)	10
Charles Hollandre (?-1750)	12
Antonio Lotti (1666-1740)	4
Johannes Mangon (?-1578)	8
Claudio Monteverdi (1567-1643)	3
Davide Perez (1711-1778)	2
Giovanni Ristori (1692-1753)	6
Franz Schubert (1797-1828)	7
Maximilian Stadler (1748-1833)	10
Joseph Gregor Werner (1695-1766)	44
Niccolo Antonio Zingarelli	31

Din il-lista, li tinkludi wħud mill-kompożituri li kitbu melodiji fuq l-innu *Salve Regina*, hija xhieda tal-popolarita' li jgawdi dan l-innu Marjan. Ejjew nitgħallmu napprezzaw aktar il-mużika li tindaqq fil-knejjes tagħna u nkomplu nfaħħru lill-Verġni Marija bil-kant tagħna! ♦

Nota:

Biex seta' jiġi prodott dan l-artiklu, saret riċerka minn dawn is-sorsi:

- Pellegrino Santucci, *La Madonna nella Musica (volume II)* u
- Saint Alphonsus Liguori, *The Glories of Mary*